

Artyści łódzkiej awangardy we wnętrzach księżni

03-12-2018

Wnętrza Biblioteki Uniwersytetu Łódzkiego zdobią dzieła sztuki; ściany w abstrakcyjnych malowidłach i płaskorzeźbach, a w holu rzeźba. Autorami prac są łódzcy artyści plastycy, absolwenci i wykładowcy Akademii Sztuk Pięknych im. Władysława Strzemińskiego w Łodzi.

Stanisław Fijałkowski, Lech Kunka, Mieczysław Szadkowski i Antoni Starczewski byli uczniami patrona tej uczelni. Tekst prezentuje sylwetki dwóch z nich.

Lech Kunka (1920–1978)

Przed wojną uczył się rysunku i malarstwa w prywatnej Szkole Sztuk Pięknych i Przemysłu Artystycznego im. C. Norwida w Łodzi u Władysława Dobrowolskiego (nurt realistyczny). Pod koniec wojny wywieziony został na roboty do Czech. W roku 1945 podjął studia w Państwowej Wyższej Szkole Sztuk Plastycznych w Łodzi pod kierunkiem Władysława Strzemińskiego (do 1951 r.). Na roczne stypendium do Paryża, gdzie studiował w Académie Moderne Fernanda Légera, wyjechał w 1948 r.

Od roku 1949 pełnił funkcję asystenta na Wydziale Wzornictwa Włókienniczego łódzkiej PWSSP, gdzie w 1954 r. został zastępcą profesora, a w roku 1957 docentem. W latach 1953–1956 r. był prodziekanem Wydziału Włókienniczego, następnie kierownikiem Studium Druku Dekoracyjnego. Od roku 1963 sprawował funkcję prorektora, a od 1966 dziekana Wydziału Tkaniny. Rok później został dziekanem Wydziału Ubioru.

Lech Kunka, polichromia 4,13 x 16 m (1961); czytelnia główna BUŁ (drugie piętro)

Fot. Marzena Kowalska

Był artystą eksperymentującym, abstrakcjonistą; twórcą wszechstronnym, posługującym się różnymi technikami (olej, akwarela, tempera, relief, collage) i w różnych dziedzinach sztuki. Początkowo malował pod wpływem *Powidoków* Władysława Strzemińskiego. Najważniejszym rodzajem wypowiedzi artystycznej było dla niego malarstwo, głównie sztalugowe, ale zajmował się także malarstwem ściennym. Był rysownikiem, scenografem oraz kostiumografem teatralnym i filmowym. Projektował również plakaty, okładki książek, programy i afisze teatralne. Tworzył autonomiczne formy przestrzenne oraz formy użytkowe (realizacje

plastyczne). Należały do nich: żelazna kurtyna w Teatrze Wielkim w Łodzi, scenografia do filmu *Milcząca gwiazda*, polichromia w kawiarni w Karsznicach i dekoracja ścienna-polichromia o wymiarach 4,13x16 m, w czytelni głównej na drugim piętrze Biblioteki Uniwersytetu Łódzkiego.

Jego twórczość ewoluowała od ekspresyjnych form figuratywno-geometrycznych do czystej abstrakcji geometrycznej, będącej wyrazem syntezy i ascezy formy i koloru. Ze szkoły W. Dobrowolskiego wyniósł szacunek do rzemiosła projektowania oraz *akademickiego* rysunku i malarstwa, zaś od Strzemińskiego i Légera przejął fascynację formami geometrycznymi i abstrakcją. Na początku lat pięćdziesiątych malował obrazy z geometrycznie uproszczonymi figurami ludzkimi i zwierzęcymi, o dynamicznym charakterze i dekoracyjnym efekcie. Po roku 1957 i w latach sześćdziesiątych tworzył prace strukturalne, a swoje zainteresowania kierował na materię i fakturę obrazu malarskiego. Był to też okres fascynacji odkryciami naukowymi, m.in., kosmosem i cybernetyką. Po 1970 r. malarstwo strukturalne (biologiczne) zaczęło przeobrażać się w malarstwo konstruktywistyczne (geometryczne), wywodzące się z *magii liczb*. Powstały wówczas prace pozbawione bogactwa materiałów – jednobarwne rozwiązania przestrzenne.

Lech Kunka zaliczany był do kręgu kubistów, reprezentował oryginalne podejście do założeń tego kierunku. Wywarł znaczący wpływ na kształtowanie sztuki awangardowej po drugiej wojnie światowej.

Antoni Starczewski (1924 –2000)

Polski artysta i pedagog, jeden z przedstawicieli grupy łódzkich awangardzistów należących do tzw. kręgu Strzemińskiego. Większość swojego życia spędził w Łodzi; mieszkał w kamienicy przy ul. Rzgowskiej 52. W latach 1945–1951 studiował w łódzkiej Państwowej Wyższej Szkole Sztuk Plastycznych pod kierunkiem Władysława Strzemińskiego. Od roku 1956 pracował w macierzystej uczelni jako pedagog. Tytuł profesora uzyskał w 1982 r. W latach 1956–1994 prowadził pracownię tkaniny artystycznej (gobelinu i dywanu), a od roku 1981 kierował Katedrą Tkaniny na Wydziale Wzornictwa Przemysłowego.

Na podstawie teorii unizmu reprezentowanego przez Strzemińskiego, stworzył własną koncepcję artystyczną. Związany był z nurtem tzw. sztuki obiektu, jak i ze strukturalizmem. W jego sztuce niektórzy widzieli przejawy wizualizmu, inni zaś nurt *matematyczny grafiki polskiej*.

W działaniach artystycznych sięgał po różne konwencje i strategie. Do połowy lat pięćdziesiątych zajmował się malarstwem, później jednak jego twórczość zdominowały ceramika, tkanina, grafika i instalacje. Interesował się zagadnieniem powtarzalności, modułu, ideą alfabetu. Artysta tworzył w różnych technikach i z różnych materiałów: ceramiki, tkanin oraz dźwięków.

Jednym z pierwszych i uznawanych za przełomowe dzieł Starczewskiego jest *Układ na dwie ręce* znajdujący się w holu na parterze gmachu Biblioteki Uniwersytetu Łódzkiego. Ten ceramiczny owal o wymiarach 3x2,4 m to układ poziomych pasów, składających się ze stu sześćdziesięciu ceramicznych elementów. Płaskorzeźba, jak mówił sam autor, *powstała przy jednoczesnym użyciu obu rąk i jest nawiązaniem m.in. do ruchów, jakie wykonuje dyrygent kierujący orkiestrą*. Prace nad płaskorzeźbą Starczewski zaczął już w roku 1957, jednak jej prezentacja odbyła się dopiero w 1960 r., wraz z publicznym otwarciem biblioteki.

Antoni Starczewski zdobył wiele nagród międzynarodowych, wielokrotnie wystawiał swoje dzieła na wystawach zarówno w Polsce, jak i za granicą (Europa, Ameryka, Azja). Prace artysty

Antoni Starczewski, *Układ na dwie ręce*,

Antoni Starczewski, Układ na dwie ręce, ceramiczna płaskorzeźba, 3x2,4 m (1960); hol BUŁ (parter)

Fot. Dariusz Perliński

zaczął już w roku 1957, jednak jej prezentacja odbyła się dopiero w 1960 r., wraz z publicznym otwarciem biblioteki.

Antoni Starczewski zdobył wiele nagród międzynarodowych, wielokrotnie wystawiał swoje dzieła na wystawach zarówno w Polsce, jak i za granicą (Europa, Ameryka, Azja). Prace artysty znajdują się, m.in., w Muzeum Sztuki, Centralnym Muzeum Włókiennictwa oraz w Miejskiej Galerii Sztuk w Łodzi. Łączył *sztukę czystą* ze sztuką użytkową, dlatego też wiele jego prac znajduje się

we wnętrzach obiektów użyteczności publicznej. Są to, m.in.: ściana ceramiczna w foyer Teatru im. Stefana Jaracza w Łodzi, kolista płaskorzeźba łódzkiej Izbie Rzemieślniczej, płaskorzeźba w holu kąpieliska Fala w Parku na Zdrowiu.

X X X

Budynek Biblioteki Uniwersytetu Łódzkiego, zaprojektowany przez Edmunda Orlika i Eugeniusza Budlewskiego, został oddany do użytku w roku 1960. W okresie PRL uważany był za jeden z najnowocześniejszych gmachów w Łodzi. Jest on interesujący pod względem architektonicznym, a jego wnętrze zawiera wiele detali, na które warto zwrócić uwagę. W kolejnym numerze „Kroniki” zostaną zaprezentowani Stanisław Fijałkowski i Mieczysław Szadkowski.

Oprac.:

Marzena Kowalska

Maria Walaszczyk

0

0

0

[bądź pierwszy / dyskutuj](#)

NUMERY

WSTECZ

SPIS TREŚCI